

1 ZÁKLADNÉ PODMIENKY DOVOLANIA

1.1 Podanie dovolania proti prípustnému rozhodnutiu

Podanie dovolania proti prípustnému rozhodnutiu (§ 566 ods. 3 TP)

- § 566 ods. 3, akt. § 382 písm. f) TP

Uznesenie najvyššieho súdu z 22. marca 2006, sp. zn. 3 Tdo 1/2006, R 36/2006:

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu možno podať, vzhľadom na ustanovenie § 566 ods. 3 TP, len proti rozhodnutiam, ktoré nadobudli právoplatnosť po nadobudnutí účinnosti tohto zákona (TP), t. j. po 1. januári 2006.

Pokiaľ bolo dovolanie podané proti súdnemu rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená pred uvedeným dátumom, treba ho odmietnuť ako neprípustné podľa § 382 TP s použitím analógie, s poukazom na ustanovenie § 566 ods. 3 TP.

Okruh rozhodnutí, voči ktorým je prípustné dovolanie

- § 368 ods. 2, § 371 ods. 2 a 3 TP

Uznesenie najvyššieho súdu z 24. septembra 2015, sp. zn. 6 Tdo 46/2014, R 52/2016:

Okruh rozhodnutí, proti ktorým je prípustné dovolanie, je s účinnosťou od 1. septembra 2011 explicitne (výslovne) stanovený v § 368 ods. 2 písm. a) až h) TP v znení zákona č. 262/2011 Z. z. Ďalšie druhy dovolaními napadnuteľných rozhodnutí, ktoré má na mysli slovné spojenie uvedené v návěti tohto ustanovenia „ak tento zákon neustanovuje inak“, vyplývajú z § 371 ods. 2 TP s tým, že tieto môže účinne napadnúť len minister spravodlivosti. Naproti tomu ods. 3 § 371 TP nerozširuje okruh ministrom spravodlivosti napadnuteľných rozhodnutí, ale rozširuje okruh dovolacích dôvodov, v rámci ktorých má minister spravodlivosti možnosť domáhať sa aj nápravy skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený.

Dovolanie proti rozhodnutiu v uznávacom konaní

- § 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) a h) TP

Uznesenie najvyššieho súdu z 20. apríla 2016, sp. zn. 1 TdoV 16/2015, R 3/2017:

Dovolanie je podľa § 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) a h) TP prípustné proti rozsudku a proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zamietol odvolanie proti rozsudku, pričom zákon nerozlišuje, či ide o rozsudok vydaný (vyhlásený) v konaní podľa tretej časti TP (po prejednaní veci na hlavnom pojednávaní), alebo rozsudok uznávací (konanie podľa tretej hlavy piatej časti TP alebo podľa zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov).

Aj napriek špecifickému charakteru uznávacieho konania je teda ústavné konformný záver, že dovolanie je prípustné aj proti rozsudku vydanému v uznávacom konaní a proti uzneseniu, ktorým bolo zamietnuté odvolanie proti uznávaciemu rozsudku. Pre úspešnosť dovolania však musia byť splnené podmienky uvedené v § 372 a § 373 TP a naplnený dovolací dôvod uvedený v § 371 TP, viažuci sa na uznávacie konanie alebo na rozhodnutie slovenského súdu, ktorý rozhodoval o uznaní (nejde teda o prieskum uznávaného rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo).

(Ne)možnosť podať dovolanie „len“ proti právoplatnému výroku o vine, pokiaľ výrok o treste ešte nenadobudol právoplatnosť

- § 368 ods. 1, 2 písm. a) a h) TP

Rozsudok najvyššieho súdu z 30. apríla 2013, sp. zn. 2 Tdo 8/2013, R 88/2014:

Ak odvolací súd zruší napadnutý rozsudok len vo výroku o treste a len v tomto rozsahu vráti vec súdu prvého stupňa, čím výrok o vine nadobudne právoplatnosť, dovolanie nemožno podať len proti výroku o vine, keďže vo veci existuje stav neukončeného trestného stíhania. V takom prípade treba vyčkať na rozhodnutie o treste. Lehota na podanie dovolania potom aj vo vzťahu k výroku o vine plynie od doručenia rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté o uložení trestu alebo bolo upustené od potrestania.

* Pozri k tomu aj nález ústavného súdu z 28. januára 2014, sp. zn. II. ÚS 177/2012 (odlišné stanovisko k veci priložila sudkyňa spravodajkyňa Ivetta Macejková):

Z odôvodnenia

17. Ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje každému právo domáhať sa ochrany svojho práva zákonom ustanoveným postupom. Súčasťou uvedeného základného práva je podľa judikatúry ústavného súdu aj právo na podanie opravného prostriedku, pokiaľ je podľa príslušných zákonných procesných predpisov prípustné (porov. II. ÚS 92/07). Ústavný súd v tomto náleze uviedol, že „ak účastník konania (v trestnom konaní strana, pozn.) splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie súdnej ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v ktorom sa preukáže existencia dôvodu na jej poskytnutie“. Poskytnutie ochrany v dovolacom konaní však predpokladá, že najvyšší súd správne vyloží a aplikuje ustanovenia o jeho prípustnosti, pretože len ústavne konformný výklad a aplikácia týchto ustanovení otvára dvere k ústavne konformnému výkladu a aplikácii dovolacích dôvodov. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd pri preskúvaní rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní posúdi nielen to, ako dovolací súd aplikoval ustanovenia zákona o dovolacích dôvodoch, ale aj to, či ústavne konformne aplikoval ustanovenia o prípustnosti dovolania. Ak najvyšší súd odmietol dovolanie obvineného, hoci správne ho pri ústavne konformnom výklade mal považovať za prípustné, porušil tým právo obvineného na súdnu ochranu.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam v trestnom konaní sú upravené v § 368 TP. Citované ustanovenie bolo práve v období medzi vydaním uznesenia krajského súdu a podaním dovolania na jednej strane a rozhodnutím dovolacieho súdu podstatne zmenené. Kým znenie odseku 1 tohto paragrafu pred 1. septembrom 2011 pripúšťalo dovolanie proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, v znení účinnom od 1. septembra 2011 došlo k doplneniu odseku 2, ktorý presne vymenúva rozhodnutia, proti ktorým je dovolanie prípustné. Takým rozhodnutím sa rozumie predovšetkým rozsudok, ako aj rozhodnutie (bez rozlíšenia jeho formy), ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok proti nemu [§ 368 ods. 2 písm. a) a h) TP v znení účinnom od 1. septembra 2011]. Ustanovenie § 369 ods. 2 písm. b) TP oprávňovalo obvineného na podanie dovolania proti takému výroku, ktorý sa ho bezprostredne týka. Je zjavné, že výrok zamietajúci

odvolanie obvineného proti odsudzujúcemu rozsudku sa obvineného bezprostredne týka. Prerokovaná vec je komplikovaná tým, že výrok, ktorého preskúmania sa vlastne sťažovateľ v dovolacom konaní domáhal, v napadnutom uznesení krajského súdu výslovne obsiahnutý nebol. Ustanovenie § 369 ods. 3 TP však v takom prípade oprávňovalo obvineného na podanie dovolania aj preto, že taký výrok nebol urobený. Je teda zrejmé, že ak – ako tvrdí sťažovateľ – uznesenie krajského súdu malo obsahovať osobitný výrok o zamietnutí jeho odvolania vo vzťahu k výroku o vine, bol sťažovateľ v zmysle posledne citovaného zákonného ustanovenia oprávnený podať proti absencii takého výroku dovolanie.

Treba preto preskúmať, či by dovolanie malo byť prípustné, ak by uznesenie krajského súdu obsahovalo takýto osobitný výrok a či ho obsahovať malo, teda či mal byť urobený. Najvyšší súd v prerokovanej veci uzavrel, že uznesenie krajského súdu takýto výrok obsahovať nemalo a že proti takému (neexistujúcemu) výroku nie je prípustné dovolanie. Tento názor sa stal konštantnou judikatúrou najvyššieho súdu a vyústil až do toho, že trestné kolégium najvyššieho súdu 26. novembra 2013 pod sp. zn. Tpj 45/2013 schválilo, aby bolo v úradnej zbierke publikované uznesenie sp. zn. 2 Tdo 8/2013 z 30. apríla 2013. ...

18. Rozhodovanie o vine a treste za trestné činy (trestná justícia) patrí k jednej z oblastí, ktoré ústava výslovne vyhradzuje súdom (čl. 50 ods. 1 ústavy). Táto výhrada tvorí logickú jednotu s ďalšími ustanoveniami ústavy, a to výslovnou požiadavkou, aby trestné činy a postihy za ne boli ustanovené len zákonom (čl. 46 ústavy), a výslovnou viazanosťou súdov len zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Vzájomné pôsobenie týchto troch ustanovení zabezpečuje striktnú legalitu výkonu trestnej justície. Všetky tieto ustanovenia sú zároveň v hodnotovej zhode s ďalším, a to prezumpciou neviny (čl. 50 ods. 2 ústavy). Zakotvením ústavnej zásady prezumpcie neviny, ktorú možno vyrátiť len právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súdu (čl. 50 ods. 1 ústavy) vydaným len na základe zákona (čl. 49 a čl. 144 ods. 1 ústavy), dal ústavodarca zreteľne najavo, že obvinenie z trestného činu považuje za mimoriadne citlivý a závažný zásah do právneho postavenia slobodného človeka v demokratickom právnom štáte. Podľa názoru ústavného súdu je podstatné, že ústava viaže vyvrátenie prezumpcie neviny výlučne na právoplatné vyslovenie viny, nie na právoplatné uloženie trestu. V tomto zmysle treba pojem „odsudzujúci rozsudok“ v čl. 50 ods. 2 ústavy vykladať ako „rozsudok vyslovujúci vinu obvineného“, nie ako „rozsudok ukladajúci trest“.

1.2 Osoby oprávnené podať dovolanie, podanie dovolania prostredníctvom obhajcu a účinky späťvzatia dovolania

Dovolanie proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste

- § 257 ods. 5, § 334 ods. 4, § 369 ods. 1 a 2, § 371 ods. 1 písm. c), ods. 4, § 372 ods. 1, § 382 písm. b) TP

Uznesenie najvyššieho súdu zo 14. apríla 2016, sp. zn. 6 Tdo 3/2016, R 12/2017:

Ustanovenie § 257 ods. 5 a ustanovenie § 334 ods. 4 TP nemožno vykladať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to ustanoveniami § 369 ods. 1 a 2 a § 372 ods. 1 (veta prvá) TP. V zmysle uvedeného, proti (**pozn. aut.: prvostupňovému*) rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny (§ 257 ods. 5 TP) a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste (§ 334 ods. 4 TP) dovolanie môže podať len minister spravodlivosti, a to na podnet obvineného alebo na podnet inej osoby [§ 369 ods. 1, § 371 ods. 1 písm. c), § 372 ods. 1 TP].

Obmedzenie uvedené v § 371 ods. 4 veta druhá TP sa týka len podnetu na dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa odseku 3 naposledy označeného ustanovenia a na prípad uvedený v predchádzajúcej vete nedopadá.

Podanie urobené samotným obvineným, zmysel obligatórneho zastúpenia advokátom

- § 373 ods. 1 TP

Uznesenie najvyššieho súdu z 26. februára 2008, sp. zn. 2 Tdo 45/2007, R 11/2009:

III. Vzhľadom na to, že obvinený môže podať dovolanie v zmysle § 373 ods. 1 TP iba prostredníctvom obhajcu, nie je možné zákonné dôvody takto podaného dovolania meniť ani rozširovať na základe návrhu na podanie dovolania obvineným. Takéto podklady, prípadne návrhy na podanie dovolania môžu slúžiť obhajcovi iba ako podklad na podanie samot-

ného dovolania, preto ani obhajca v dovolaní nemôže na takéto podklady odkazovať.

* Korekcia zo strany ústavného súdu v náleze z 21. januára 2010, sp. zn. IV. ÚS 305/09, Zb. ÚS 6/2010:

Ak sa najvyšší súd ako dovolací súd v namietanom rozhodnutí s doplnením dovolania spísaným dovolateľom a doručeným mu v zákonom ustanovenej lehote priamo jeho obhajcom odmietne zaoberať len s formálnym poukazom na to, že ide o podanie, ktoré nebolo spísané priamo obhajcom, hoci z konkrétnych okolností prípadu vyplýva, že obhajca sa s týmto doplnením dovolania riadne oboznámil a s jeho obsahom stotožnil, tak ide zo strany dovolacieho súdu o neprimerane formalistický a neopodstatnene reštriktívny výklad § 373 ods. 1 TP. Takýto výklad je z ústavného hľadiska neakceptovateľný a vo svojich dôsledkoch predstavuje nepripustný zásah do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zmyslom a účelom obligatórneho zastúpenia advokátom – obhajcom v dovolacom konaní je poskytnutie kvalifikovanej právnej pomoci a ochrany práv dovolateľa v organickom spojení s vytvorením podmienok na poskytnutie tejto pomoci v primeranej lehote zodpovedajúcej požiadavkám vyplývajúcim z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inštitút obligatórneho zastúpenia dovolateľa nemožno však vykladať tak, že by zbavoval dovolateľa ako strany dovolacieho konania predkladať argumenty vo svoj prospech aj nad rámec dovolania spísaného priamo jeho obhajcom.

Nález ústavného súdu z 20. apríla 2010, sp. zn. III. ÚS 79/2010, Zb. ÚS 13/2010:

Zmyslom a účelom inštitútu obligatórneho zastúpenia dovolateľa advokátom v dovolacom konaní je poskytnúť dovolateľovi kvalifikovanú právnu pomoc v záujme efektívnej a účinnej ochrany jeho práv v súvislosti s jeho oprávnením podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a to aj a najmä vzhľadom na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania sú spravidla obzvlášť závažné a zložité odborné právne otázky, ktorých kvalifikované odborné zvládnutie je v príčinnej súvislosti so záväzkom na zabezpečenie efektívnej obhajoby účastníka.

Toto právo nemožno účastníkovi odňať reštriktívnym výkladom, napr. § 373 ods. 1 TP, čo by malo za následok porušenie jeho základných práv a slobôd.

Dovolanie podané obvineným, resp. osobou uvedenou v § 369 ods. 5 TP a účinky späťvzatia dovolania

- § 316 ods. 1 *per analogiam*, § 369 ods. 2 písm. b), ods. 5, § 373 ods. 1, § 375, § 382 písm. b) *per analogiam* a písm. d) TP

Uznesenie najvyššieho súdu z 12. februára 2013, sp. zn. 2 Tdo 4/2013, R 48/2014:

II. Podanie urobené oprávnenými osobami uvedenými v § 369 ods. 2 písm. b) a ods. 5 TP, ktoré má obsahové náležitosti dovolania podľa § 374 TP, treba vzhľadom na ustanovenie § 382 písm. d) TP považovať za dovolanie, aj keď nebolo urobené prostredníctvom obhajcu. To umožňuje späťvzatie aj takého dovolania výslovným vyhlásením osoby, ktorá ho podala.

III. Späťvzatie dovolania a jeho vzatie na vedomie uznesením predsedu senátu dovolacieho súdu alebo predsedu senátu súdu prvého stupňa v situácii, keď ešte vec nebola predložená dovolaciemu súdu, má rovnaký účinok ako späťvzatie odvolania, t. j. vytvára prekážku vecného prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo na základe opätovne podaného dovolania tou istou oprávnenou osobou, ktoré v takom prípade musí byť odmietnuté z formálnych dôvodov [§ 382 písm. b) TP *per analogiam*].

- * Na argumentačné doplnenie posledne uvedeného možno odkázať na uznesenie najvyššieho súdu z 26. apríla 2017, sp. zn. 1 TdoV 14/2016:

Z odôvodnenia

Inými slovami povedané, rovnako ako pri odvolaní, ani pri dovolaní nie je možné znovu účinne podať v tej istej veci taký opravný prostriedok osobou, ktorá ho už predtým výslovne vzala späť. Pri použití argumentu *a minori ad maius* (od menšieho k väčšiemu), ak totiž opätovné podanie (po predchádzajúcom späťvzati) neprichádza do úvahy ani pri odvolaní ako („len“) riadnom opravnom prostriedku (napádajúcim doposiaľ neprávoplatné rozhodnutie), s podstatne vyššou dôvodnosťou sa také obmedzujúce pravidlo uplatní (a dotknutý postup procesne znemožní) pri dovolaní ako (dokonca) mimoriadnom opravnom prostriedku, ktorý v osobitných, zákonom proti odvolaniu redukovaných prípadoch, atakuje už právoplatné rozhodnutie (s aspektom jeho relatívnej nezmeniteľnosti, a to v záujme právnej istoty).

Ustanovenie § 316 ods. 1 TP sa teda v dovolacom konaní použije *per analogiam legis*.

Použitie analógie je v procesnom práve prípustné, bežne sa používa a v popísanej situácii je jediným vecne správnym výkladovým riešením formulačnej štruktúry zákona. Opačný záver by (naopak) nelogicky obracal symetriu dostupnosti použitia riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, keď mimoriadny prostriedok by bol dostupnejší ako riadny. Taký výklad zákona by bol nesprávny, a preto ho nemožno preferovať s argumentom, že je pre dovolateľa priaznivý – porovnanie na báze priaznivosti by bolo možné, len ak by obe interpretácie boli prijateľné.

Podanie dovolania prostredníctvom obhajcu a zastúpenie obhajcom v dovolacom konaní – úkony prvostupňového a dovolacieho súdu

- § 369 ods. 5, § 373 ods. 1 až 4, § 376, § 379 ods. 1, § 382 písm. d) TP

Uznesenie najvyššieho súdu z 23. apríla 2018, sp. zn. 2 Tdo 20/2018, R 23/2020:

TP v ustanoveniach § 373 ods. 1, ods. 2 výslovne rozlišuje medzi povinnosťou obvineného a osoby uvedenej v § 369 ods. 5 TP podať dovolanie prostredníctvom obhajcu a povinnosťou obvineného byť v konaní o dovolaní zastúpený obhajcom.

Ak obvinený alebo niektorá z osôb uvedených v § 369 ods. 5 TP podajú dovolanie v rozpore s § 373 ods. 1 TP inak ako prostredníctvom obhajcu, je tento nedostatok odstrániteľný len v rámci konania na súde prvého stupňa, ktoré predchádza predloženiu veci dovolaciemu súdu (§ 376 TP). Vyplýva to zo znenia ustanovenia § 373 ods. 3 TP, podľa ktorého povinnosť poučiť a vyzvať dovolateľa na odstránenie tohto nedostatku v určenej lehote prináleží súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, pričom ustanoviť obhajcu v takýchto prípadoch môže iba predseda senátu súdu prvého stupňa, a to len vtedy, ak obvinený preukáže, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby.

Riadne splnenie povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 373 ods. 3 TP prvostupňovým súdom *ex lege* nahrádza postup dovolacieho súdu podľa § 379 ods. 1 TP. Na odmietnutie dovolania podaného obvineným, resp. niektorou z osôb uvedených v § 369 ods. 5 TP, podľa § 382 písm. d) TP z dôvodu, že toto nie je podané prostredníctvom obhajcu, tak nie je predchádzajúci postup podľa § 379 ods. 1 TP potrebný.